

Bestraling bij tumoren van de bovenbuik

Van je arts heb je vernomen dat een bestraling noodzakelijk is in het kader van je behandeling voor een tumor van de bovenbuik.

Een tumor van de bovenbuik is een tumor van de **twaalfvingerige darm** (i.e. duodenum), **lever of alvleesklier** (i.e. pancreas).

In deze brochure vind je een aantal nuttige adviezen die je kunnen helpen om problemen te voorkomen of bepaalde ongemakken te beperken als gevolg van de radiotherapie. Wens je meer uitleg of heb je specifieke vragen, aarzel dan niet om je arts of verpleegkundige hierover aan te spreken. Ze zullen je graag helpen.

Voor de simulatie moet je nuchter zijn tenzij anders vermeld door de arts. Je mag nog een licht ontbijt nemen ten laatste 4 uur en nog drinken ten laatste 1 uur vóór de simulatie.

Voor de bestraling hoef je in principe niet nuchter te zijn, tenzij anders aangegeven door de arts.

Mogelijke reacties van het lichaam

Bestraling werkt alleen in het gebied van het lichaam dat bestraald wordt. Afhankelijk van de plaats die bestraald wordt, kunnen lokaal bijwerkingen optreden. Sommige mensen hebben veel last van bijwerkingen, anderen merken er weinig van. De ernst van eventuele bijwerkingen heeft niets te maken met het resultaat van de behandeling. Als je geen bijwerkingen ervaart, betekent dit niet dat de radiotherapie geen resultaat heeft.

Acute effecten

Acute bijwerkingen ontstaan tijdens de bestralingen en genezen nadat de bestralingen afgerond zijn. Dit kan wel enkele weken duren.

Huidreacties

Uitwendige stralen gaan onvermijdelijk eerst door de huid alvorens het te bestralen doelvolumen in het lichaam te bereiken. Door de behandeling kan de huid droger en gevoeliger worden. De bestraalde huid kan gaan jeuken. Huidreacties ontstaan gewoonlijk rond de 3^e week van de behandeling. Daarna kunnen ze geleidelijk toenemen. De huid verkleurt meestal licht- tot soms donkerrood. Soms kunnen er gevoelige plaatsen ontstaan, met eventueel blaasjes en open wondjes.

Alle reacties van de huid kunnen pijnlijk zijn, bijvoorbeeld bij aanraking door kleding. De huid begint zich weer te herstellen 2 à 3 weken na de laatste bestraling. De mate waarin de huid reageert, hangt af van een aantal factoren zoals het type straling, de toegediende dosis, het feit of je al dan niet chemotherapie krijgt, en de exacte plaats van de bestraling.

AANBEVELINGEN:

Deze aanbevelingen gelden enkel voor de plaatsen waar je bestraald wordt. Het is niet noodzakelijk de rest van je lichaam op dezelfde manier te verzorgen.

Tijdens de bestralingsbehandeling:

- Smeer de huid in met een vochtinbrengende crème. Op de simulatie krijg je eventueel Flamigel® mee.

Ook bij jeuk of een erg droge huid kan je deze crème gebruiken. Wij raden je aan om de crème al vanaf de eerste dag van de bestraling tot maximaal tweemaal per dag aan te brengen op de bestraalde huid. De crème is aangenaam in gebruik, absorbeert snel en veroorzaakt geen vetvlekken.

- Gebruik liever lauw dan warm water bij het wassen. Warm water maakt de huid namelijk droger.
- Kies een vochtinbrengende zeep met een neutrale pH.
- Was je voorzichtig met een zacht washandje, dep zachtjes in plaats van te wrijven. Ook drogen doe je best voorzichtig en deppend. Houd de huidplooiën droog.
- Vermijd krabben of wrijven bij een branderig of jeukend gevoel.
- Vermijd kleding die schuurt of knelt. Loszittende kledij is aan te raden. Draag liefst katoenen kleding als deze rechtstreeks in contact komt met de bestraalde huid.

Tijdens de eerste weken na de behandeling:

- Het is aangewezen bovenstaande aanbevelingen na de behandeling te blijven toepassen tot de huid volledig hersteld is.

Tot één jaar na de behandeling:

- Bescherm de huid tegen direct zonlicht. Gebruik een zonneprodect met factor 50 wanneer de huid blootgesteld wordt aan de zon.

Gastro-intestinale klachten

Door de bestraling van de maag en omgevende organen kan er belangrijke misselijkheid met braken ontstaan. De periode van misselijkheid en braken begint meestal 1 tot 2 uur na de bestraling en bereikt haar hoogtepunt 12 uur na de bestraling. Op de dagen dat je niet wordt bestraald, zal je je gewoonlijk beter voelen. De misselijkheid verdwijnt meestal zeer snel nadat de bestralingen zijn gestopt.

Ook kan er meer algemene gastro-intestinale last ontstaan met buikpijn en/of krampen, alsook frequentere en lossere stoelgang. Eventueel kan er ook slijm- en, in sommige gevallen, bloedbijmenging optreden. Deze algemene gastro-intestinale last start meestal vanaf de 3^e of 4^e week van de bestralingen en kan wel tot enkele weken na het stoppen ervan aanslepen.

Door misselijkheid en/of diarree kan de eetlust sterk verminderen.

AANBEVELINGEN:

- Als je misselijk bent, kan je Primperan® of Litan® gebruiken. Deze medicijnen mogen samen met je andere medicatie genomen worden. De standaarddosis voor deze middelen is driemaal daags voor de maaltijd. Er bestaan smelttabletten, tabletten, siroop en zetpillen.
- Voorafgaand aan de bestraling neem je best al een antibraakmiddel in. Dit is meestal voldoende om de misselijkheid en het braken tegen te gaan. Indien nodig kan je ze thuis verder innemen.
- Indien nodig zal de arts sterkere antibraakmiddelen voorschrijven. Bij het gebruik van deze middelen gedurende meerdere dagen kan obstipatie of verstopping optreden. Een mild laxerend middel kan dan nuttig zijn. Soms kan milde hoofdpijn optreden als nevenwerking.
- Als je diarree hebt, kan na doktersadvies gestart worden met Imodium® of dergelijke. De diëtiste helpt je ook graag verder.
- Daarnaast kan je arts medicatie voorschrijven om tijdelijk de aanmaak van maagzuur te remmen, bv. Pantoprazole® 40 mg 1x/dag. Deze medicatie moet je 's morgens nuchter innemen.

Vermoeidheid

De mate waarin patiënten vermoeidheidsklachten hebben varieert en hangt af van de duur en het type behandeling. Meestal spreekt men van een algemene vermoeidheid die in het begin van de behandeling af en toe aanwezig kan zijn en toeneemt naar het einde van de behandeling. De vermoeidheid kan nog enkele weken na stop van de bestralingen aanslepen. Het belangrijkste is dat je naar je lichaam luistert en zo nodig bijvoorbeeld een middagpauze inlast. Probeer, indien mogelijk, een normaal dagritme aan te houden.

Late effecten

Buiten deze bijwerkingen die tijdens en kort na de bestraling optreden, hebben stralen ook bijwerkingen die pas maanden tot jaren later duidelijk worden. Deze hebben veel minder de neiging om over te gaan. Men kan dit zien als een soort van littekenvorming.

Mogelijke reacties van het lichaam en extra aandachtspunten

Huid

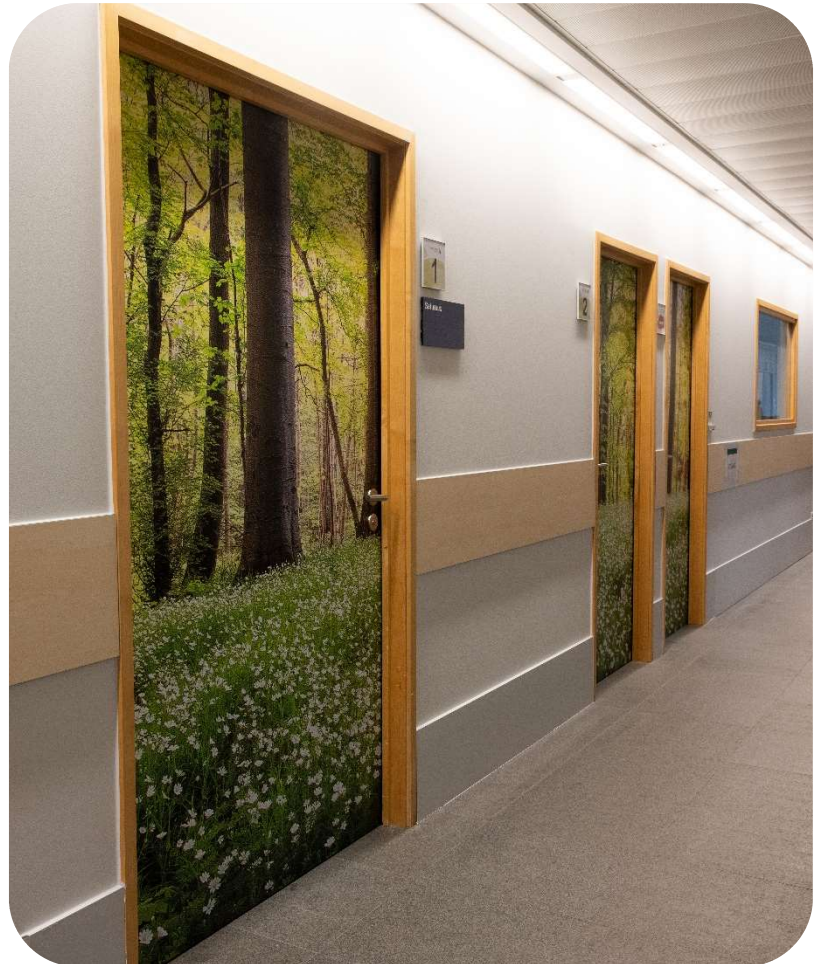
De huid kan wat donkerder van kleur worden en het vetweefsel kan wat vaster aanvoelen.

Secundaire tumoren

Elke bestraling brengt een beperkt risico op secundaire tumoren in het bestraalde gebied met zich mee. Dit uit zich pas na meerdere jaren en is vooral van belang bij jongere personen. Sowieso weegt dit theoretische risico niet op tegen de noodzaak van de behandeling van de huidig ziekte.

Extra aandachtspunten

- Bestraling kan ernstige gezondheidsschade toebrengen aan een foetus. Daarom mag je zeker niet zwanger zijn of worden tijdens de bestralingsbehandeling. Breng je arts onmiddellijk op de hoogte bij een mogelijke zwangerschap, ook als deze nog niet bevestigd is.
- Breng ons op de hoogte als je een pacemaker / defibrillator / neurostimulator of een ander elektronisch apparaat in het lichaam draagt. Enerzijds kunnen door de bestralingsapparatuur elektromagnetische stoorsignalen verzonden worden die kunnen interfereren met het elektronisch apparaat in je lichaam. Anderzijds kan het apparaat schade oplopen als gevolg van de sterke energierijke straling.

Heb je nog vragen?

Neem dan contact op met de afdeling radiotherapie van het Iridium Netwerk:
+32 3 443 37 37 • secretariaat@iridiumnetwerk.be • www.iridiumnetwerk.be

Iridium Netwerk vzw • Oosterveldlaan 22 • 2610 Antwerpen • BE 0885.546.553 • RPR Antwerpen
AZ Klina • AZ Monica • AZ Rivierenland • AZ Voorkepen • GZA Ziekenhuizen • UZA • Vitaz • ZNA

Deze brochure/folder werd met zorg samengesteld en is zuiver informatief van aard. Aangezien de medische wetenschap zeer snel evolueert, kunnen geen garanties worden geboden m.b.t. de volledigheid van de inhoud van deze brochure/folder. De informatie in deze brochure/folder is algemeen van aard en dient te worden begrepen als aanvulling op de specifieke (mondelijke) informatie van de behandelend arts. De medische praktijk is geen exacte wetenschap, zodat een opsomming van mogelijke complicaties in deze brochure/folder nooit volledig kan zijn. Door de arts kan geen verbintenis worden aangegaan over het uiteindelijke resultaat van de beschreven behandeling.